

Knížata z Lichtenštejna. Páni země opavské a krnovské

recenze výstavy

Mezi aristokratickými rody zemí Koruny české nejvíce rozporů vzbuzují Lichtenštejnové. Diskuse o konání královského místodržitele Karla I. z Lichtenštejna v raně pobělohorské době i konfiskaci lichtenštejnského majetku dle tzv. Benešových dekretů v roce 1945 a lichtenštejnskou stranou vyvolaných soudních sporech (pro Lichtenštejny neúspěšných) mnohdy provázejí „vášně“, avšak v „půtkách“ zaniká nestranné posouzení dějinné úlohy Lichtenštejnů, neboť je dokazatelné, že jejich panství Lednice a Valtice (ve vlastnictví od středověku) byla do roku 1920 územím Dolních Rakous. Dále je zřejmé, že první nositel knížecího titulu v zemích Koruny české Karel I. z Lichtenštejna konvertoval ke katolictví v době předbělohorské a část svého majetku nabyl sňatkem s Annou Marií Šemberovou z Boskovic. Rok 2023 je výročím získání Opavského (1613) a Krnovského (1623) knížectví Karlem I. z Lichtenštejna a ve Slezském zemském muzeu v Opavě se koná výstava Knížata z Lichtenštejna. Páni země Opavské a Krnovské.

Obsáhlá expozice vyplňuje prostory v přízemí muzejní budovy. Uspořádána je chronologicky a zároveň tematicky – to umožňuje společenskou roli i mecenát Lichtenštejnů posoudit v plném rozsahu. Instalace obsahuje obrazy, sochy, listiny, kresby, grafiky, heraldické památky, knihy, zbraně, textilie, mince či předměty denní potřeby. Příběh lichtenštejnského vlastnictví Opavska a Krnovska (nepřímo i dalších regionů Moravy a Čech) je „vyprávěn“ počínaje Karlem I. z Lichtenštejna, jeho potomky a předměty s nimi souvisejícími – právní rámec zastupují např. listiny o udělení Opavského a Krnovského knížectví v léno či písemnosti spojené s výkonem moci Janem Adamem Ondřejem z Lichtenštejna ve vztahu ke stavům obou knížectví a jejich úředním strukturám reprezentovaných ukázkami heraldické výzdoby erbovní galerie bývalé stavovské sněmovny v opavském minoritském klášteře. Obrazové portréty a fotografie přinášejí vizuální podobu rodových příslušníků – od Karla I. z Lichtenštejna až po Jana II. z Lichtenštejna, mecenáše a donátora Slezského zemského muzea v Opavě i jiných kulturních institucí. Válečné časy, kdy žil Karel I. z Lichtenštejna, jsou připomenuty unikátně dochovanými bojovými prapory, např. Adama Václava Těšínského. Obsáhle je pojednáno o církevním mecenátu Lichtenštejnů (poutní kostel Panny Marie Sedmibolestné a Povýšení svatého Kříže na Cvilíně - jeho historii, výzdobě i následné tradici poutí je věnován samostatný prostor výstavy) a doméně lichtenštejnského podnikání

- lesnictví (vznik lovecko-lesnického muzea na zámku v Úsově) i s ním související myslivosti. V expozici je také vystaven soubor cenných lichtenštejnských ražeb, ale více měla být vysvětlena účast Karla I. z Lichtenštejna na řízeném ekonomickém úpadku země, kdy byl, jako člen pobělohorského mincovního konsorcia, odpovědný za znehodnocování peněz, na kterém se obohatil. V dějinných souvislostech je ovšem objektivně posouzena pozitivní úloha následujících generací příslušníků rodu v péči o majetek i rozvoj Opavska a Krnovska (nepřímo i dalších regionů Moravy a Čech), např. filantropická činnost hraběnky Marie Eleonory Harrachové roz. z Lichtenštejna, majitelky panství a zámku v Kuníně, kde se v zámecké škole vzdělával i budoucí historik František Palacký.

Výstava je doplněna (mimo expozici) informacemi o dějinách Slezského zemského muzea v Opavě, neboť bylo postaveno na místě v 19. století zbořeného opavského zámku Lichtenštejnů a na pozemku věnovaném jeho významným donátorem knížetem Janem II. z Lichtenštejna. Od smrti knížete Jana II. z Lichtenštejna v roce 1929 se odehrálo mnoho událostí, které ovlivnily přítomnost a vazby Lichtenštejnů k zemi, kde dříve vlastnili majetek. Současný panující kníže Hans Adam II. z Lichtenštejna se jako zapůjčitel čtyřiceti exponátů i finančním příspěvkem podílel na uspořádání výstavy Knížata z Lichtenštejna. Páni země opavské a krnovské a tím navázal na svého předchůdce Jana II. Výstava je koncipována na odborné úrovni, která odpovídá jejímu mimořádnému významu a potvrzuje skutečnost, že Lichtenštejnové byli ve stavovské i občanské společnosti obyvateli zemí Koruny české a posléze Československa pouze v sepětí zemském, nikoliv národnostním.

Výstava Knížata z Lichtenštejna. Páni země Opavské a Krnovské – autor: Ondřej Haničák, koordinace: Denisa Hradilová, odborná spolupráce: Irena Korbelářová, Johann Kräftner, Karel Müller, Arthur Stögmänn, Michael Schweller – Slezské zemské muzeum v Opavě ve dnech 24. 5. 2023 – 28. 1. 2024

Autor textu: Stanislav Vaněk